

Перова Ольга Андріївна

*студентка 3-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодні інститут міжнародного комерційного арбітражу є досить популярним, оскільки він надає переваги нейтрального в процесуальному та політичному сенсі органу для вирішення економічних спорів. Міжнародна спільнота, в тому числі й Україна, зацікавлена в остаточному закріпленні в законодавстві та активному розвитку такого судочинства, завдяки багатьом перевагам комерційного арбітражу (до яких можна віднести – можливість обирати міжнародний комерційний арбітражний суд та суддів, що будуть розглядати спір; приватність та швидкість арбітражного розгляду; спрощення процедури розгляду тощо).

Процедура розгляду спорів в міжнародних комерційних арбітражах побудована на загальних принципах позовного провадження, однак відрізняється певними особливостями стосовно строків проведення розгляду, процесуально-документальним оформленням належних дій арбітражу чи сторін та регулюється безпосередньо міжнародними нормативно-правовими актами та Регламентами конкретного арбітражного суду.

Процедура ж визнання та виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів в національному законодавстві регулюється положеннями глави 3 розділу IX Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК) [4] та Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» [2]. Відповідно до вказаних нормативно-правових актів існує декілька шляхів розв'язання питання щодо виконання рішення арбітражу: добровільне виконання, що не звільняє особу від потреби отримання відповідного дозволу суду, та примусове виконання.

Зокрема, спрощений порядок розгляду заяв на добровільне виконання арбітражу був визначений законодавцем, що передбачає одноособовий розгляд такої заяви суддею без повідомлення учасників. Питання ж примусового визнання і надання дозволу розглядається судом за заявою стягувача за наявності чітко визначених умов в безпосередньому судовому засіданні із залученням сторін [4].

Однак, станом на травень 2022 року, в Україні діє воєнний стан, що діє на підставі Указу Президента України №341/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» [3].

Керуючись рекомендаціями Ради суддів України щодо роботи судів в умовах воєнного стану, які передбачають самостійне вирішення загальними зборами або головою суду питання стосовно доцільності та порядку роботи судів, й зверненнями Голови Міжнародного комерційного арбітражного суду до арбітрів, можна дійти висновку, що робота зазначеного суду продовжується за загальними правилами, однак, з деякими особливостями.

До таких особливостей можемо віднести:

- переважне використання електронних або поштових засобів зв'язку для встановлення комунікації з представниками сторін;
- проведення подальшого розгляду справи у випадках, коли для такого розгляду було визначено дату усного слухання в режимі онлайн;
- продовження процесуальних строків (відстрочення сплати арбітражного збору, продовження строку для надання відзиву та додаткових документів) та інші [1].

Так, всі документи та інші матеріали слід подавати в електронному вигляді на відповідні електронні адреси Міжнародного комерційного арбітражного суду і Морської арбітражної комісії. Крім того, найважливіші процесуальні документи (позовні заяви, відзив на позов тощо) мають направлятися також усіма видами пошти чи особисто на реєстрацію Торгово-промислової палати України за офіційною адресою, [1].

Також визначено, що сплата реєстраційного та арбітражного зборів в період дії воєнного стану здійснюється без попереднього виставлення рахунків за реквізитами, вказаними на офіційному сайті міжнародного комерційного арбітражу.

Задля відновлення адміністрування справ та ведення арбітражного процесу, визначена необхідність встановлення комунікації з представниками сторін та проведення усних слухань з використанням систем відео-конференц-зв'язку.

Стосовно порядку визнання та виконання рішень в період дії воєнного стану законодавець не передбачив спеціальної нормативної бази, а отже, можемо вважати, що доцільно використовувати загальні положення ЦПК [4].

Отже, судова система в Україні, зокрема й міжнародний комерційний арбітраж (Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України) продовжує функціонувати у період дії воєнного стану з деякими особливостями.

Список використаних джерел

1. Важлива інформація щодо роботи МКАС та МАК при ТПП України протягом режиму воєнного стану. URL: <https://icac.org.ua/novynyta-publikatsiyi/vazhlyva-informatsiya-shhodo-roboty-mkas-ta-mak-pry-tpu-ukrayiny-protuyagom-rezhymu-voennogo-stanu/> (дата звернення: 23.05.2022).
2. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text> (дата звернення: 23.05.2022)
3. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 23.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2022#Text> (дата звернення: 23.05.2022).
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 23.05.2022).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри Зятіна Д. В.

Регулян Олена Сергіївна

*студентка 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

МЕДІАЦІЯ У ВИРІШЕННІ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ

В юридичній практиці зарубіжних країн існує багато способів вирішення спорів поза межами судового розгляду, одним з яких є медіація. В Україні інститут медіації запроваджено не так і давно, але незважаючи на це його розвиток є дуже інтенсивним та вже має законодавче закріплення. На сьогоднішній день існує Закон України «Про медіацію» (№1875-IX від 16.11.2021 р.), який визначає правове регулювання медіації, сферу застосування, принципи, статус медіатора, його права та обов'язки, порядок проведення медіації тощо.

Згідно з п. 4 ч.1 ст.1 цього Закону, медіація – позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони